

Afval is goud waard

De bouwwereld is zich in vergelijking met andere sectoren pas laat om de afvalproblematiek gaan bekommeren. En dat terwijl de branche in Nederland een van de grootste afvalproducenten is. BAM maakt inmiddels serieus werk van afvalreductie in samenwerking met onder meer afvalbedrijf SITA.

Het gesprek vindt plaats in de werkkamer van Henk-Jan van Doorn, Key Accountmanager Corporate Sales bij SITA. De ramen bieden uitzicht op de Rotterdamse Waalhaven en een opslagterrein waar gigantische bergen hout en puin liggen opgetast. Deze locatie van SITA is met een verwerking van ruim 200.000 ton per jaar een van de grootste afvalverwerkingseenheden in Europa. Tegenover hem zit Martin Geernaart, hoofd KAM & MVO* bij BAM Civiel. Afval is het onderwerp van gesprek, toegespitst op de maatregelen die BAM neemt om de afvalstroom te redu-

ceren en de hulp die SITA daarbij biedt. Om perspectief aan te brengen, schetst Henk-Jan van Doorn in vogelvlucht de historie. 'Twintig jaar geleden was er nauwelijks aandacht voor afval. Voor omgerekend vier euro per ton kon het worden gestort. Los van milieuoverwegingen was er met zo'n prijsniveau geen enkel argument om voor andere oplossingen te kiezen. Onder de ministers Winsemius en Nijpels veranderde dit. Het besef kwam dat Nederland veel te klein is voor al die afvalbergen en dat de hoeveelheid afval steeds verder toenam. Uit die tijd stamt ook

de Ladder van Lansink (voormalig Tweede-Kamerlid). Bovenaan staat afvalpreventie, helemaal onderaan het storten. Preventie werd gestimuleerd - soms met subsidies - en afval storten werd via de Belasting op Milieugrondslag exponentieel duurder, en voor veel afvalstoffen onmogelijk gemaakt. Vanaf dat moment zijn er dan ook heel duidelijke economische motieven om de afvalstromen te gaan inperken.'

Monostromen

Storten is inmiddels uit den boze. Na het voorkomen van afval is hergebruik van grondstoffen het hoogste ideaal. Daartoe moeten ongesorteerde afvalstromen worden ontleed tot zuivere fracties van bijvoorbeeld hout, metaal, papier, puin, et cetera. Het afvalbedrijf SITA in de Waalhaven herleidt ongesorteerd aangeleverd afval tot zulke monostromen. Wat kan worden hergebruikt, begint aan een tweede leven (75% van het afval). Wat niet meer herbruikbaar is, wordt verbrand en omgezet in energie (24%) en een heel kleine restfractie wordt gestort (1%). Maar afval ongesorteerd aanleveren is niet de beste en zeker niet de goedkoopste oplossing. Scheiden aan de bron is veel beter.

Martin Geernaart: 'De bouwwereld was traditioneel ingesteld: afval gooi je op een hoop en weg ermee. Dat is de laatste jaren sterk veranderd. Voor duurzaamheid en daarmee de afvalproblematiek wordt binnen BAM op het hoogste bestuurlijke niveau beleid gemaakt dat door CSR-managers* binnen de werkschappijen wordt verfijnd en uitgevoerd. Kort gezegd: onze totale hoeveelheid afval moet minder worden en wat er aan afval is, moet op de bouwplaats worden gescheiden. En daar zijn naast milieuoverwegingen ook keiharde economische motieven voor: minder afval betekent minder kosten en voor afval gescheiden aanleveren geldt hetzelfde.' Henk-Jan van Doorn vult aan: 'Er is een tendens - een goede in mijn ogen - om kosten voor afval te gaan zien als interne faalkosten. Kosten die dus vermeden kunnen worden. Voorbeeld: waarom zou je 1.500 bakstenen bestellen als je er maar 1.100 nodig hebt. Goed, je weet zeker dat je voldoende materiaal hebt en geen vertraging oploopt door tekorten, maar die 400 stenen zijn verspilling en het kost geld om ze af te voeren.' Martin Geernaart: 'Waar nog eens bijkomt dat ze tijdens het werk voortdurend in de weg staan op een vaak krap bemeten bouwplaats.' Henk-Jan van Doorn weer: 'En het faalkostenverhaal gaat ook op voor afvalscheiding op de werkplek: het kost geen cent extra om hout en puin en folie in verschillende containers te gooien. Dat niet doen betekent juist extra kosten maken.'

Bouwplaatsadviseurs

BAM neemt duurzaamheid, en dus de afvalproblematiek, zeer serieus. Bewijs daarvan is het duurzaamheidsverslag, waarvan inmiddels de tweede editie is verschenen. Martin Geernaart: 'We rapporteren over de manier waarop we afval reduceren en noemen daarbij concrete cijfers. Daartoe heeft BAM vier afvalstromen onderscheiden: sloopafval, bouwafval, afval door ontgraving en kantoorafval. SITA rapporteert aan ons per kwartaal, tot op projectniveau, wat BAM aan afval heeft geproduceerd. Dan weet je precies wat er gebeurt en daar kun je op gaan sturen.' De rol van SITA beperkt zich overigens niet tot het inzamelen en verwerken van BAM-afval en de rapportage

daarover. SITA is ook actief betrokken bij het indammen van de afvalstroom en het adviseren over afvalscheiding. Henk-Jan van Doorn: 'Maandelijks houden we zogenoemde toolbox meetings op bouwplaatsen, waarbij we bijvoorbeeld informeren over hoe je afval het beste scheidt of welke soorten afval er zijn. We leveren bordjes om boven de afvalcontainers te hangen, stellen definitielijsten op - in allerlei talen - en onze bouwplaatsadviseurs bezoeken de BAM-projecten regelmatig. Daar zijn wij uniek in: onze mensen komen bij de start van een project om afspraken te maken, monitoren gedurende het project - zodat eventueel kan worden bijgesteld - en evalueren na afloop.'

Piepschuim als fundering

'Belangrijk werk', beaamt Martin Geernaart. 'Want het is vooral ook een kwestie van bewustmaking. Wij blijven onze mensen en die van onderaannemers voortdurend inprenten dat afval reduceren en scheiden niet alleen een milieukwestie is, maar ook geld oplevert. In de hele keten. Als we door een strakkere inkoop van materialen, afspraken met toeleveranciers, een nog betere planning en afvalscheiding de totale hoeveelheid afval weten te reduceren, dan draagt dat aan het eind van de rit wezenlijk bij aan de marge op een project.' 'Bovendien', vult Henk-Jan van Doorn aan, 'is het binnen afzienbare tijd geen kwestie meer van willen, maar van moeten. Bouwbedrijven die niet aantoonbaar duurzaam werken - op basis van de ISO 14001- en Leed-normen bijvoorbeeld - prijzen zichzelf uiteindelijk uit de markt. Om deze reden hebben we ook de CO₂-scan ontwikkeld; een milieulinstrument dat inzichtelijk maakt hoe bedrijven door duurzaam afvalmanagement kunnen bijdragen aan de vermindering van CO₂-uitstoot.' Innovatie is om die reden ook van cruciaal belang om tot hergebruik van materialen en grondstoffen te komen. Ter illustratie daarvan toont Henk-Jan van Doorn een blok samengeperst piepschuim. 'Sinds kort is het mogelijk om gebruikt piepschuim te isoleren uit de afvalstroom en er dit soort blokken van te maken. Die worden dan weer gebruikt als fundering onder wegen bijvoorbeeld. Sterk, licht en duurzaam hergebruikt.' Een mooi voorbeeld van de wereld die te winnen valt uit schijnbaar waardeloos afvalmateriaal. Die toekomst moet nog beginnen voor de bouwwereld, als bedrijfstak een van de grootste afvalproducenten van Nederland. BAM heeft, in samenwerking met SITA, de eerste stappen inmiddels gezet.

* De afkortingen KAM, MVO en CSR staan respectievelijk voor: Kwaliteit, Arbo & Milieu, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Corporate Social Responsibility.

Duurzaamheid in perspectief

BAM wil op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen een voortrekkersrol vervullen in de bouw- en vastgoedsector. Daarin past dat BAM van ontwerp en realisatie tot en met beheer en onderhoud een essentiële bijdrage wil leveren aan het duurzamer maken van de gebouwde omgeving. De reductie van afval is daarbij een van de speerpunten. Deze eerste aflevering van een serie artikelen over duurzaam beleid gaat over uitdagingen op het gebied van afval.